

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Directie Klimaat

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum 10 februari 2020

Betreft Resultaten VN-klimaatconferentie COP25 in Madrid, Spanje

Ons kenmerk

DGKE-K / 20020347

Geachte Voorzitter,

Op 29 november 2019 is uw Kamer geïnformeerd over de verwachtingen en de inzet van Nederland tijdens de 25^e Conferentie van Partijen (COP25) bij het Klimaatverdrag van de Verenigde Naties (United Nations Framework Convention on Climate Change, UNFCCC) in Madrid, Spanje (Kamerstuk 31 793, nr. 192). Met deze brief informeer ik uw Kamer, mede namens de minister-president, de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en de ministers van Infrastructuur en Waterstaat, en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, over de uitkomsten van deze conferentie.

Uitkomst COP25

De 25ste COP is na een marathonsessie afgesloten zonder een akkoord op het belangrijkste onderwerp waarover een besluit nagestreefd werd: regels voor het gebruik van internationale marktmechanismen. Pogingen van progressieve landen om een boodschap af te geven dat in 2020 de ambitie van nationaal bepaalde bijdragen (*Nationally Determined Contributions*, NDC's) omhoog moet, kwamen onder druk te staan van grote en opkomende economieën. Deze COP is er dan ook niet in geslaagd het gevoel van urgentie en roep om meer ambitie vast te leggen in een robuust onderhandelingsresultaat.

Desondanks zijn er kleine stapjes vooruit gezet op de regels voor internationale marktmechanismen, is er een akkoord bereikt op het *Gender Action Plan* en is de herziening van het *Warsaw International Mechanism for loss and damage* afgerond.

Internationale marktmechanismen

Over internationale marktmechanismen – instrumenten om broeikasgassen te reduceren door internationale handel in emissierechten – kon geen consensus worden bereikt. Een aantal landen wilde uitzonderingen op de algemene regels, bijvoorbeeld het tijdelijk toestaan van het gebruik van oude Kyoto Protocol rechten onder de Overeenkomst van Parijs. Voor de EU – dat een ambitieus, helder en sluitend systeem wil – waren de risico's te groot dat dergelijke uitzonderingen zouden leiden tot een afzwakking van het klimaatbeleid. Hoewel veel voortgang is geboekt op verschillende technische punten, slaagde Chili als COP-voorzitter er niet in om een voorstel op tafel te leggen dat steun van

alle landen kreeg. Een besluit is daarom uitgesteld tot COP26 in Glasgow. Het *Paris Agreement Work Program*, waarmee de Overeenkomst van Parijs nader wordt uitgewerkt in regels, is hierdoor nog niet afgerond. Dit zal de implementatie van andere onderwerpen, zoals mitigatie, echter niet in de weg staan.

Loss and Damage

Tijdens de herziening van het *Warsaw International Mechanism for Loss and Damage* (WIM) is afgesproken dat de WIM zowel onder het Klimaatverdrag van de Verenigde Naties als onder de Overeenkomst van Parijs zal vallen. Dit betekent dat alle landen betrokken zullen zijn bij de aansturing van de WIM, ook landen die het voornemen hebben uitgesproken uit de Overeenkomst van Parijs te stappen maar bij het Klimaatverdrag te blijven (de Verenigde Staten).

Verder hebben partijen ingestemd met de oprichting van een *Santiago Network on Averting, Minimizing and Addressing Loss and Damage associated with the adverse effects of climate change* als onderdeel van de WIM. Dit Network heeft als doel technische ondersteuning bieden aan organisaties, netwerken en experts in kwetsbare ontwikkelingslanden. Tijdens de discussie over mogelijke aanvullende financiële steun voor ontwikkelingslanden is, in lijn met de EU inzet, afgesproken dat er geen nieuwe middelen worden vrijgemaakt, maar dat de bestaande fondsen gerichter worden ingezet, onder meer via een nieuw op te richten expertgroep.

Gendergelijkheid

Positief is het akkoord over een nieuw *Gender Action Plan*. In het actieplan zijn concrete acties afgesproken om gender-responsiviteit in klimaatactie te versterken en de participatie van vrouwen bij beleidsvorming en besluitvorming op het gebied van klimaat te vergroten.

Ambitie

Er was rondom de COP veel politieke aandacht voor de mondiale actie agenda (*Global Climate Action Agenda*) die de samenwerking tussen landen en niet-staatelijke actoren moet bevorderen op het gebied van mitigatie en adaptatie. Secretaris-generaal van de Verenigde Naties, António Guterres, en COP25 voorzitter Chili hebben landen aangemoedigd om inspanningen in NDC's te verhogen en om in 2020 langetermijnstrategieën in te dienen. Formeel stonden deze onderwerpen niet op de agenda van COP25 en het resultaat is dan ook beperkt gebleven tot een oproep in de slotverklaring dat meer ambitie nodig is en dat daar tijdens COP26 in Glasgow, als de NDC's zijn ingediend, verder over wordt gesproken. Een resultaat dat vooral mogelijk was door nauwe samenwerking tussen de EU en kwetsbare ontwikkelingslanden.

Klimaatfinanciering

Discussies over de financiering van klimaatactie in ontwikkelingslanden domineerden de onderhandelingen. Ontwikkelingslanden hadden een gecoördineerde inzet om hierover, in aanloop naar de discussie over een nieuw langetermijndoel voor klimaatfinanciering, tijdens COP25 al afspraken te maken. Dat is niet gelukt maar geeft wel aan dat de discussies hierover tijdens COP26 opnieuw intensief zullen zijn. Ook de discussie over de verdere

operationalisering van het langetermijndoel van de Overeenkomst van Parijs, om alle financieringsstromen in lijn te brengen met de klimaatdoelstellingen van Parijs, werd doorgeschoven naar COP26.

Overige onderwerpen

Een akkoord is bereikt op het *Koronivia Joint Work on Agriculture*. Dit proces wil de voedselzekerheid vergroten en tegelijkertijd de broeikasgasemissies in de landbouw verminderen. Het behouden van de koppeling met mitigatie was voor de EU belangrijk.

Er is veel aandacht besteed aan de rol van wetenschap in het klimaatbeleid. Recente rapporten van het *Intergovernmental Panel on Climate Change* (IPCC) over *oceanen en ijs in een veranderend klimaat* en over *klimaatverandering en land* stonden hierin centraal. Het belang van deze IPCC-rapporten wordt in het COP-besluit benadrukt.

Op de uitwerking van richtlijnen voor de tweejaarlijkse rapportages en de emissie-inventarisaties van landen onder de Overeenkomst van Parijs heeft COP25 geen voortgang kunnen boeken. Dit zet de afspraak onder druk dat deze richtlijnen tijdens COP26 zouden worden vastgesteld. Deze richtlijnen moeten ertoe leiden dat landen op vergelijkbare wijze over hun inspanningen rapporteren onder de Overeenkomst van Parijs.

Overige activiteiten tijdens COP25

Er waren vanuit het kabinet vier bewindspersonen aanwezig bij verschillende evenementen die in de marge van de klimaatconferentie werden georganiseerd.

De minister-president heeft op 2 december deelgenomen aan de opening van de COP door staats- en regeringsleiders. Hij heeft daarbij onder meer gewezen op ons nationale Klimaatakkoord met de ambitie om in 2030 CO₂-emissies met 49% te verminderen en heeft anderen opgeroepen ook hun inspanningen te verhogen.

De minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking presenteerde als co-voorzitter, samen met Costa Rica, de resultaten van het *NDC Partnership*. 65 landen worden inmiddels via het partnerschap ondersteund. De aangesloten internationale organisaties en donoren dragen actief bij met financiering en de uitvoering van activiteiten. Hiermee helpt het partnerschap ontwikkelingslanden met het implementeren van hun klimaatplannen en het verhogen van hun klimaatambitie.

Ook organiseerde de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking een *high-level* diner over publiek-private samenwerking en klimaatadaptatie en introduceerde zij het *Dutch Fund for Climate and Development*, waarin publieke en private financiering ingezet wordt voor klimaatactie.

De activiteiten van de minister van Infrastructuur en Waterstaat stonden in het teken van ambitieverhoging op het gebied van klimaatadaptatie. Zo sprak zij tijdens de *Ministerial Dialogue on Adaptation Ambition* en bij een evenement van de *Global Commission on Adaptation (GCA)*. In haar rol als commissaris van de GCA riep zij op tot actief en adequaat optreden gericht op klimaatbestendige infrastructuur en een sterker beheer van water om de veerkracht van steden, landbouw en natuur te vergroten. Daarnaast bracht zij de Climate Adaptation Summit onder de aandacht, die op 22 oktober 2020 in Nederland wordt gehouden.

Tijdens het high-level deel in de tweede week van de COP heb ik de Nederlandse nationale speech uitgesproken, waarin ik de ambitie van Nederland en ons Klimaatakkoord heb toegelicht. Daarnaast heb ik onder andere deelgenomen aan een paneldiscussie van het *Sustainable Innovation Forum* en heb ik een door uw Kamerleden georganiseerde bijeenkomst over de Europese *Green Deal* geopend.

Vooruitblik COP26

Vooruitkijkend naar COP26 in november 2020, is mijn verwachting dat de mondiale geopolitieke situatie de onderhandelingen niet makkelijker zal maken. Het Verenigd Koninkrijk is uit de Europese Unie gestapt en is ten tijde van de COP volop in onderhandeling over het toekomstige partnerschap met de EU. Binnen de Europese Unie zullen we voorafgaand aan en tijdens de COP druk bezig zijn met de uitwerking van de Green Deal en de vraag of de EU haar doel broeikasgasreductie-inspanningen voor 2030 zal ophogen. En tot slot is de formele terugtrekking van de Verenigde Staten uit de Overeenkomst van Parijs enkele dagen voor de start van de COP een feit en zullen de Amerikaanse presidentsverkiezingen net hebben plaatsgevonden, waardoor het onduidelijk is welke rol de VS zal spelen.

Ondertussen wil de EU leiderschap blijven tonen en andere grote uitstoters overtuigen om ook hun reductie-inspanningen te verhogen. Met name het in beweging krijgen van grote uitstoters en opkomende economieën zal cruciaal zijn voor het bereiken van een positief onderhandelingsresultaat in Glasgow.

Nederland zal zich dit jaar dan ook, in samenwerking met de EU, blijven inzetten voor het verhogen van de mondiale ambities en de afronding van de uitwerking van de Overeenkomst van Parijs, in het bijzonder het vaststellen van afspraken rondom internationale marktmechanismen. Ik kijk er naar uit om hierover met uw Kamer van gedachten te wisselen en reken op uw steun.

Eric Wiebes
Minister van Economische Zaken en Klimaat